

Niko Luburić, prof.

Crkvene i duhovne popijevke s narodnim običajima u župi Studenci (2)

2. Popijevke korizmenoga vremena

2.1. Nekadašnji korizmeni običaji uz korizmene popijevke

U stara vremena, u kršćanskom životu hercegovačkoga puka i pučanstva uopće, korizma je bila važnije razdoblje od ijednoga drugoga u crkvenoj godini. Bilo je to vrijeme duhovne obnove i škola kršćanske izobrazbe. Korizmena pokora bijaše stvarna slika ovozemaljskoga života, ali s Kristom, a uskrsno veselje slikoviti predokus raja. Uskrs je doživljavan kao vrhunac i plod korizme. Zato se od nje ne može odvojiti.¹ A da se pokora lakše izdrži, prethodile su joj pokladne zabave koje su u župi Studenci počinjale u nedjelju uoči Čiste srijede, a završavale u utorak u pola noći. Domaćice su tih dana spremale malo bolje ručkove. Pekli su se uštipci i krafne, pripremali pijetlovi i malo veće kokoši. Uvečer su nailazile mačkare pa je bio običaj da ih se nečim daruje.² U narodu je vladalo mišljenje da je grijeh mačkariti se, ali su se pojedinci ipak mačkarili.³ Na Čistu srijedu

(početak korizme) bio je strogi post i nemrs. Posude se pralo u lukšiji. Nije se smjelo jesti meso niti išta masno (tj. bijeli smok). Bio je to, zapravo, »suhi post« s tri zalogaja kruha i tri gutljaja vode ujutro, na podne i navečer. Bilo je žena i cura koje su cijelu korizmu propostile o kruhu i vodi.⁴

Kroz cijelu korizmu puno se molilo i postilo. Svaku večer molila se krunica. Sva je čeljad iz obitelji molila zajedno. Molilo se i pet Otčenaša klečeći na koljenima.⁵ Navečer bi se okupljali mladi na jednom mjestu, češljali bi vunu, preli, pleli. Uz to bi pjevali ili molili *Gospin plač*. Pjevale su ga i čobanice u brdu čuvajući ovce. Bilo je čobanica koje bi ga ispjevale dva-tri puta na dan.⁶ *Gospin plač* pjevao se i u crkvi. Cijeli je puk pjevao *Gospin plač*. »Kada bi se misa završila, svatko ide svojoj kući, nije bilo kola, nije bilo druge pjesme, ide se odmah kući u povorkama u kojima momci i cure pjevaju *Gospin plač*.«⁷

Dan prije Cvjetnice brala se *melekuša* i *tilovina*.⁸ Tražio bi se list lovorike i masline.⁹ Sve se to stavljalo u lavor s vodom i ostavljalo vani preko noći. Vjerovalo se da će doći Isus i blagosloviti to. Trebalo je ustati ujutro prije izlaska sunca i umiti se u toj vodi s cvijećem.¹⁰ Prije umivanja ulilo bi se malo blagoslovljene vode i nad laborom molilo *Vjerovanje*. Nakon umivanja nije se smjelo brisati lice. Voda se morala osušiti na njemu. Cvijeće i voda koji bi ostali nakon umivanja izlili bi se uz čist zid kuda čovječja noga ne gazi.¹¹

Na Veliki četvrtak domaćica bi ujutro brala gorko zelje i kuhala ga za večeru. To je bilo sjećanje na Isusovu posljednju večeru. Tijekom dana se nije ništa jelo jer je taj dan bio post i nemrs. Poslijepodne bi se išlo na misu.¹²

Na Veliki petak ujutro, nakon ustajanja, pozdravila bi se Gospa i izmolile dvije-tri krunice. Čobanice bi taj dan, čuvajući ovce, molile krunice te uz *Gospin plač* pjevale i druge korizmene popijevke. Oko devet sati odrasli bi popili čašu

pok. Branka iz Donjih Studenaca, rođ. 1941.

⁴ Prema kazivanju Kate Luburić, pok. Miška iz Donjih Studenaca, rođ. 1929.

⁵ Prema kazivanju Milice Lauc, pok. Jure iz Donjih Studenaca, rođ. 1945.

⁶ Prema kazivanju Marka Alilovića, pok. Branka.

⁷ Prema kazivanju Kate Luburić, pok. Miška.

⁸ Prema kazivanju Marka Alilovića, pok. Branka.

⁹ Prema kazivanju Ive Nuić, žene pok. Blage.

¹⁰ Prema kazivanju Kate Luburić, pok. Miška.

¹¹ Prema kazivanju Marka Alilovića, pok. Branka.

¹² Isto.

crnoga vina jer se vjerovalo da se crno vino pretvara u krv. Cijeli se dan nije ništa jelo ni pilo osim kruha i vode. Popodne se nije ništa radilo. Išlo bi se u crkvu na obrede. Oko tri sata poslijepodne kantala bi se Isusova muka. Tijekom ljubljenja križa pjevao bi se *Gospin plač*.¹³

Na Veliku subotu u starije vrijeme bio je običaj kada podne zazvoni da se svatko od ukućana umije.¹⁴ Poslijepodne bi se kuhala i šarala jaja. Jaja bi se kuhala u travi (trnjak) ili u staroj lučini.¹⁵ Pripremala bi se subotom poslijepodne i razna peciva. Sve bi se to nosilo na polnoćku, na blagoslov.¹⁶ Blagoslovljena jaja i peciva nisu se smjela jesti nakon polnoćke, nego na Uskrs naštesrce (natašte). »Ako jaje nije bilo blagoslovljeno, trebalo se umakati u kršćenu sô. Isto tako i drugo jelo, umakalo se u kršćenu sô, ako nije bilo blagoslovljeno.«¹⁷

2.2. Korizmene popijevke s izvornim zapisima i analizom

Prije nego što se upoznamo s izvornim zapisima i analizom korizmenih popjevaka u župi Studenci, želim ukratko opisati otkuda su i kako su nastale ove korizmene pjesme te donijeti nekoliko razmišljanja o njihovim napjevima i tekstovima s jezičnom analizom.

a) *Gospin plač*

Najstarija i danas najpoznatija korizmena popijevka koja se pjeva u župi Studenci po izvornom napjevu svakako je *Gospin plač*. Ovu tvrdnju donosim na temelju razgovora s najstarijim ljudima iz župe, ali i na temelju jednoga izvješća iz 1925. god. koji govori da se ta popijevka pjevala još u vrijeme turske okupacije Hercegovine.¹⁸

»Prvi trag ovoj pjesmi nalazimo u latinsko-kršćanskoj literaturi Engleske iz XI. stoljeća pod imenom *Planctus beatae Virginis*, a pripisuje se sv. Anselmu (1033. – 1109).«¹⁹ Taj tekst *Planctusa* obrađivali su mnogi pisci u svojim pjesmotvorima. Među njima se spominje fra Matija Divković (1563. – 1631.), franjevac iz Bosne. Njegov *Planctus* tiskan je bosanicom, a potpun naslov glasi: *Plač Blažene Dvice Marije, koji plač ispisavši mnoge stvari bogoslovne, fra Matija Divković iz Jelašak, iz provincije Bosne Argentine, prikaza svetom oficiju inkvizicioni aliliti iziskovanja, sveti oficije vidivši, da je stvar vele bogoljubna; za to dopusti, da se može štampati*.²⁰ Divkovićev pjesmotvor slijedio je događaje prema *Planctusu*, no nije ostao u uporabi jer su njegov tekst obradili drugi, prije svih fra Petar Knežević (1701. – 1768.) rodnom iz Knina. Divkovićev *Planctus* u Kneževićevoj obradi tiskan je u Mlecima 1753. god. i do danas je doživio više od 50

izdanja.²¹ Uspješnu obradu Divkovićeve *Planctusa* napravio je i fra Marijan Jaić (1795. – 1858.) iz Slavonskoga Broda u svojoj pjesmarici *Vinac bogoljubnih pisama*. Pjesmarica je tiskana u Budimu 1856. god. Bilo je to deseto izdanje njegova *Planctusa* u 372 stiha. Bolje obrađen tekst imao je *Novi vinac* biskupije bosanske i srijemske tiskan u Đakovku 1908. god. u 428 stihova i *Muka Gospodinova ili Plač Gospin* koji je objavljen u Dubrovniku 1915. god.²²

Navedeni obrađeni tekstovi *Planctusa*, kako smo ga do sada nazivali, u župi Studenci, uopće nisu poznati niti se pjevaju. Umjesto tih tekstova pjeva se *Gospin plač* fra Anđela Nuića. Nuićev tekst svakako ima veze s Divkovićevim i na njemu se temelji.²³

Iz Nuićeva obrađenoga teksta *Gospina plača* vidi se da je to stara narodna pobožna pjesma koja veliča Kristove patnje podnesene za spasenje ljudskoga roda. Puna je dramatike. Zapravo, to je drama u obliku pjesme. Napisana je u obliku dijaloga između Isusa, Marije i Ivana. Upravo u epskoj širini opjevava Isusove zadnje časove: »Po Ivanu evanđelisti / koji Gospi plač navi'sti.«²⁴ To su riječi iz trećega i četvrtoga stiha *Gospina plača* o kojem govorimo.

Nuićev *Gospin plač* ispjevan je u osmercu. Autor se strogo

¹³ Isto.

¹⁴ Prema kazivanju Ive Nuić, žene pok. Blage.

¹⁵ Prema kazivanju Milice Lauc, pok. Jure.

¹⁶ Prema kazivanju Kate Luburić, pok. Miška.

¹⁷ Prema kazivanju Ive Nuić, žene pok. Blage.

¹⁸ T. LEKO, »Hercegovački franjevci i crkvena glazba«, *Sveta Cecilija*, Zagreb, god. XIX, 1/1925., str. 18.

¹⁹ F. BRIXI, »Plač Gospin«, *Sveta Cecilija*, Zagreb, god. X, 3/1916., str. 68.

²⁰ Isto.

²¹ P. BEZINA, *Kulturni djelatnici Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja u 18. i 19. stoljeću*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1994., str. 57.

²² F. BRIXI, »Plač Gospin«, str. 69.

²³ Isto.

²⁴ *Molitvenik fra Anđela Nuića*, Sarajevo, 1966., str. 165.

drži te strukture. Npr. »cvileć«, »tražiti«, »šuteć«, »rugat«.²⁵ On, dakle, koristi kraći oblik zbog osmerca. Jedino se u trećem stihu nalazi deveterac: »Po Ivanu evanđelisti«.²⁶ Zato taj stih puk u župi pjeva: »Po Ivanu 'vandelisti« radi osmerca, radi lakšega izgovora i pjevanja melodije.

U pjesmi prevladava ijekavica, premda se općenito i danas u Hercegovini zapadno od Neretve (Mostarsko-duvanjska biskupija) više govori ikavicom. Posebice to čini starije pučanstvo. Primjeri ijekavskoga oblika: »nevjeste«, »djevojke«, »pjesme«, »pjevajte«, »pravovjerni«, »smjerni«²⁷ i pokoji ikavski oblik: »Kad Židovi razumiše...«,²⁸ umjesto »razumješe«. Naći ćemo »umrijet« bez apostrofa (izostavnika),²⁹ a trebalo bi »umrijet'«. To se čini radi duljine stiha. Ne znamo zašto ovdje nema izostavnika kad ga na svim drugim sličnim mjestima ima. Možda je to jednostavno pogrješka u prepisivanju. U tekstu nalazimo riječ »andek«.³⁰ Dakle, ne prelazi »l« u »o« na kraju riječi odnosno sloga, ne događa se vokalizacija.

Ima mnogo zastarjelica (arhazama): »vas« = sav,³¹ »ter« = te,³² »kami« = kamen,³³ »nahodim« = nalazim,³⁴ »ino« = drugo,³⁵ »jo-

šte« = još,³⁶ »otpravi« = uputi, pošalje,³⁷ »potekoše« = podoše,³⁸ »prem« = premda.³⁹ Često se koristi imperfekt: »udarahu«, »govorahu«... Imperfekt izriče radnju u prošlosti koja dugo traje i koristi se u pripovijedanju: »udarahu«, »govorahu«⁴⁰ ili »hotijaše«.⁴¹ Ima i aorista koji izriče radnju koja se tek završila i kratko je trajala: »biše«, »rekoše«.⁴²

Uza svu dramatiku navedene pjesme, nabrojene jezične osobitosti kao što su zastarjelice, imperfekti i aoristi daju stilsko obilježje tomu tekstu. Tekst je vjerojatno konačno oblikovan u 19. st., kad su štokavsko narječje i ijekavski izgovor prihvaćeni kao osnovica hrvatskoga književnoga jezika.

Kada je riječ o napjevima, melodijama u kojima je ispjevan *Gospin plač* u župi Studenci, odmah na početku moram kazati da su te melodije maloga opsega, maloga ambitusa. Jedna od tih melodija kreće se samo u opsegu velike sekunde. Takvim melodijama gotovo je nemoguće odrediti tonalitet. Odmah nam se postavlja pitanje zašto je to tako.

Prvo, kao po nekom pravilu mora se priznati, narod kad pjeva ne voli se mučiti, ne voli kompliciranu melodiku (velike skokove u melodici), nego voli ono što je jednostavnije. Npr. kod većine ovih popjevaka pjevač je osjetio da se s tri note može sve reći. Svojim uhom i glasom

osjetio je da su dovoljne te dvije ili tri note, posebice kada je riječ o dugačkom tekstu (kao ovdje od 668 stihova), koji je trebalo do kraja ispjevati. Negdje je bio običaj, kako smo već čuli, dva-tri puta na dan ispjevati cijeli tekst *Gospina plača*. To nije bilo lako.

Drugo, možda je na tu melodiku utjecalo političko i društveno okruženje u kojem je hercegovački čovjek živio prije stotinu, dvjesto ili više godina kada su stvarane te melodije. Možda ih narod nije ni smio glasno pjevati, a osobito praviti neke umjetničke kolorature, bravure ili virtuozytete kod pjevanja, neke posebne melodijske ukrase. A opet, možda je na tu šturu melodiju utjecao i tadašnji geografski položaj naših sela. Ako su ljudi kada su nastajale te melodije živjeli gore negdje na vrhu brda (a zna se zašto su gore živjeli), što su mogli gore čuti? Kakve melodije? Nikakve! Onda nije čudno da su stvarane melodije koje će se kretati u melodijskom hodou kao što je govor. Ova usporedba ipak ima smisla jer se ni govor ne govori na jednom tonu. I govor ima svoje tonske razlike. Još nešto, narodni pjevač nije ovaj *Gospin plač*, ovu Muku Isusovu, pjevao veselom melodijom, nego ju je duboko proživljavao pjevajući ju. Ne znajući, dao je dramatiku tekstu. Nije znao što je stvarao, ali je stvarao ono što je doživljavao. Tekst je pjevaču, dakle, diktirao melodiju. Zato je njegova pjesma izabrala veoma šturi, asketski glazbeni izraz. Zato ove melodije imaju i veću vrijednost od drugih koje su melodijski bogatije. Zapisao sam ukupno 12 popjevaka te vrste.

²⁵ Isto, str. 172.

²⁶ Isto, str. 165.

²⁷ Isto, str. 166.

²⁸ Isto, str. 171.

²⁹ Isto, str. 167.

³⁰ Isto.

³¹ Isto.

³² Isto, str. 168.

³³ Isto, str. 170.

³⁴ Isto, str. 174.

³⁵ Isto, str. 172.

³⁶ Isto.

³⁷ Isto.

³⁸ Isto.

³⁹ Isto, str. 180.

⁴⁰ Isto, str. 173.

⁴¹ Isto, str. 175.

⁴² Isto, str. 176.

1. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Marko Luburić**
Starost: **68 godina**
Zvanje: **poljoprivrednik**
Rodom iz: **Studenci, župa Studenci**
Ostali podaci: **poznat u mjestu kao dobar pučki pjevač**

Zapis:
Datum: **20. prosinca 1991.**
Mjesto: **Studenci, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

$\text{♩} = 120$

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

2. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Stoja Luburić**
Starost: **71 godina**
Zvanje: **domaćica**
Rodom iz: **Studenci, župa Studenci**
Ostali podaci: **kći pokojnog Ante (Brke)**

Zapis:
Datum: **29. travnja 1993.**
Mjesto: **Studenci, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

$\text{♩} = 192$

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

3. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Ruža Luburić**
Starost: **73 godina**
Zvanje: **domaćica**
Rodom iz: **Studenci, župa Studenci**
Ostali podaci: **kći pokojnog Ante (Brke)**

Zapis:
Datum: **29. travnja 1993.**
Mjesto: **Studenci, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

$\text{♩} = 120$

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

4. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Branko Šimović**
Starost: **60 godina**
Zvanje: **svećenik**
Rodom iz: **Zvirovići, župa Studenci**
Ostali podaci: **voditelj Hrvatske katoličke misije u Lüdenscheidu, Njemačka**

Zapis:
Datum: **19. kolovoza 2000.**
Mjesto: **Zvirovići, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

$\text{♩} = 112$

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

5. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Branko Šimović**
Starost: **60 godina**
Zvanje: **svećenik**
Rodom iz: **Zvirovići, župa Studenci**
Ostali podaci: **voditelj Hrvatske katoličke misije u Lüdenscheidu, Njemačka**

Zapis:
Datum: **19. kolovoza 2000.**
Mjesto: **Zvirovići, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

$\text{♩} = 144$

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

6. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Iva Dugandžić**
Starost: **77 godina**
Zvanje: **domaćica**
Rodom iz: **Gabela**
Ostali podaci: **djevojačko prezime Korda**

Zapis:
Datum: **29. rujna 2000.**
Mjesto: **Doći, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

$\text{♩} = 84$

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

7. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Vinka Dugandžić**
Starost: **71 godina**
Zvanje: **domaćica**
Rodom iz: **Zvirovići, župa Studenci**
Ostali podaci: **djevojačko prezime Kapular**

Zapis:
Datum: **29. rujna 2000.**
Mjesto: **Dugandžije, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

♩ = 126

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

Detailed description: The musical notation is in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 5/8 time signature. The tempo is marked as quarter note = 126. The melody consists of two lines of music. The first line has a half note followed by a quarter note, then a quarter note, and a quarter note. The second line has a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a quarter note. The lyrics are written below the notes.

8. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Matija Dragičević**
Starost: **71 godina**
Zvanje: **domaćica**
Rodom iz: **Dugandžije, župa Studenci**
Ostali podaci: **neudata**

Zapis:
Datum: **29. rujna 2000.**
Mjesto: **Dugandžije, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

♩ = 132

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

Detailed description: The musical notation is in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 5/8 time signature. The tempo is marked as quarter note = 132. The melody consists of two lines of music. The first line has a half note followed by a quarter note, then a quarter note, and a quarter note. The second line has a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a quarter note. The lyrics are written below the notes.

9. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Mila Nikša**
Starost: **65 godina**
Zvanje: **radnica**
Rodom iz: **Zvirovići, župa Studenci**
Ostali podaci: **neudata, pjeva u župnom zboru**

Zapis:
Datum: **29. rujna 2000.**
Mjesto: **Zvirovići, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

♩ = 80

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

Detailed description: The musical notation is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The tempo is marked as quarter note = 80. The melody consists of two lines of music. The first line has a half note followed by a quarter note, then a quarter note, and a quarter note. The second line has a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a quarter note. The lyrics are written below the notes.

10. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Ana Penava**
Starost: **69 godina**
Zvanje: **domaćica**
Rodom iz: **Gornji Studenci, župa Studenci**
Ostali podaci: **žena pok. Jure**

Zapis:
Datum: **3. prosinca 2006.**
Mjesto: **Guljevina, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

♩ = 69

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

Detailed description: The musical notation is in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 2/4 time signature. The tempo is marked as quarter note = 69. The melody consists of two lines of music. The first line has a half note followed by a quarter note, then a quarter note, and a quarter note. The second line has a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a quarter note. The lyrics are written below the notes.

11. Gospin plač

Pjevač:
Ime i prezime: **Milica Lauc**
Starost: **66 godina**
Zvanje: **domaćica**
Rodom iz: **Studenci, župa Studenci**
Ostali podaci: **neudata**

Zapis:
Datum: **10. prosinca 2006.**
Mjesto: **Studenci, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

♩ = 160

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

Detailed description: The musical notation is in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 5/8 time signature. The tempo is marked as quarter note = 160. The melody consists of two lines of music. The first line has a half note followed by a quarter note, then a quarter note, and a quarter note. The second line has a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a quarter note. The lyrics are written below the notes.

12. Gospin plač

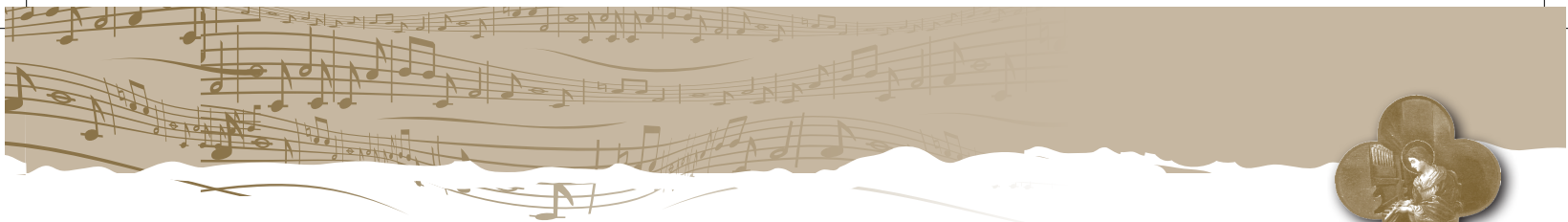
Pjevač:
Ime i prezime: **Niko Luburić**
Starost: **62 godine**
Zvanje: **svećenik**
Rodom iz: **Studenci, župa Studenci**
Ostali podaci: **voditelj katedralnog zbora »Marija« u Mostaru**

Zapis:
Datum: **21. ožujka 2013.**
Mjesto: **Mostar**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

♩ = 100

Mu - ka gor - ka Go - spo - di - na,
I - su - kr - sta Bo - žjeg Si - na.

Detailed description: The musical notation is in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 5/8 time signature. The tempo is marked as quarter note = 100. The melody consists of two lines of music. The first line has a half note followed by a quarter note, then a quarter note, and a quarter note. The second line has a quarter note, a quarter note, a quarter note, and a quarter note. The lyrics are written below the notes.

b) Ostale korizmene popijevke

Osim *Gospina plača*, najstariji, posebice ženski svijet pamti i poznaje i druge korizmene popijevke koje su se pjevale u župi Studenci, pa i one zaslužuju posebnu pozornost. To su pobožne, kraće ili duže pučke pjesme spjevane u vrlo ugodnom pučkom dvostihu. Pjevaju o Bogu, o Spasitelju Isusu, o spasenju uopće, o raju i paklu, o Crkvi i crkvi, o Mariji, o pojedinim apostolima, o svetcima, o svetim vremenima i mjestima, o kršćanskom životu, o postu i pokori itd.⁴³ Među tim popijevkama najviše ih se odnosi, što se i očekuje, na Mariju i Isusa.

Bol Isusova i Marijina doživljavaju se kao obred koji se ponovno zbiva. Zato Isusove i Marijine patnje nisu samo neko povijesno prisjećanje, nego su to patnje koje traju zbog grješnoga stanja u kojem se čovječanstvo i dalje nalazi. Većina tih popjevaka pjeva se kao i *Gospin plač*,⁴⁴ a neke imaju i posebne napjeve (prema iskazu i pjevanju onih od kojih sam zapisao navedene popijevke) ili se pjevaju uz određene inačice (varijante) kao što je to slučaj s popijevkama koje ovdje donosim. Bilo je, dakle, jednostavnije pod već postojeću i odgovarajuću melodiju potpisati novi tekst korizmenoga sadržaja, koji se učio napamet, negoli stvarati novu melodiju, napjev s kojim se taj tekst, možda, ne bi dobro slagao, uz koji ne bi dobro pristajao. To bi se moglo uzeti kao dokaz da su ove popijevke ipak nešto kasnije nastale.

Zapisao sam ukupno šest popjevaka te vrste. Možda ih ima još, ne znam, ali što sam se više bavio zapisivanjem i prikupljanjem njihovih tekstova i napje-

va, sve više sam bivao uvjereniji kako je to zaista vrijedno kulturno-glazbeno blago moje župe Studenci.

1. Oj nediljo, ti si sveta

Pjevač: *Zapis:*
Ime i prezime: **Ruža Luburić** Datum: **29. travnja 1993.**
Starost: **73 godina** Mjesto: **Studenci, župa Studenci**
Zvanje: **domaćica** Pokrajina: **Hercegovina**
Rodom iz: **Studenci, župa Studenci** Zapisao: **autor ovoga članka**
Ostali podaci: **kći pokojnog** Tiskano: **ne**
Ante (Brke)

♩ = 120

O ne-di-ljo, ti si sve-ta,
ti si sve-ta i pre-sve-ta.

Oj nediljo, ti si sveta, Ti si sveta i presveta.	Ukradoše prikradoše I na muke postavljaše.«	U kitice sakićaše, U vinčiće savezaše,
U tebi su mloge crkve, Mloge crkve sagrađene.	Slavna glava Isusova Na kojoj je slavna kruna,	U kalež je izlivaše, Gori Bogu podizaše.
Sve su križom iskrižane, Svetim uljem pomazane.	Slavnu krunu skidivaju, A trnovu nabijaju,	Nebesa se otvoriše, Slavna zvona zazvoniše,
Tute slavna Gospa kleči, Iza svega srca ječi.	Nabiše je sa svi strana Dok mu dođe do moždana.	Andeli se pokloniše. Sam Bog sjedi i besjedi
Suze nori, prsi lomi, Tud navrvi sveti Pero,	Slavne ruke Isusove Preko križa razapete,	I šnjin Diva okrunjena U začetlju neskrvljena.
Sveti Pero i Nikola, Sveti Pero progovara: »Šta je tebi, Gospe slavna, što na kolin svetin klečiš,	Zdvama čavlim probodene. Slavne prsi Isusove. Slavne prsi Isusove Sangijon su probodene.	Ona sjedi i besjedi: »Ko bi ovu mol molija, Mol molija i umija U korizmi svakog petka,
Iza svega srca ječiš, Suze noriš, prsi lomiš?«	Slavne noge Isusove Niz križ dole položene,	Svakog petka po pet puta, U subotu sedan puta,
Slavna Gospa progovara: »Prodi me se, sveti Pero,	Nik križ dole položene, Zdvama čavlim probodene.	U nedilju devet puta, Tri bi duše saranija,
Sveti Pero i Nikola, Kako ne ću tužna klečat,	Kunda trnci dopirali, Svetu krvcu prolivali,	I očevu i majčevu I onoga ko govori.«
Iza svega srca ječat? Ja imado jednog Sinka, Jednog Sinka, svega svita, Ponajvišeg, ponajlišveg,	I po stinan i po zemlji Stinčiće se raspadale, Stinčiće se raspadale, Cvijeće ruža cvatijale,	Sine Božji, budi faljen Po sve vike vikov', Amen.
Ovnoć džudje dolazaše, Pa mi Sinka ukradoše,	Dva anđela znadijaše, Cvijeće ružu pobirkaše,	

⁴³ N. LUBURIĆ, *Duhovne popijevke iz Hercegovine*, Zagreb, 1994., str. 128-131.

⁴⁴ Isto, str. 55 i 77-79.

2. Pošla Gospa slavnom grobu

Pjevač: Zapis:
Ime i prezime: Ruža Luburić Datum: 29. travnja 1993.
Starost: 73 godina Mjesto: Studenci, župa Studenci
Zvanje: domaćica Pokrajina: Hercegovina
Rodom iz: Studenci, župa Studenci Zapisao: autor ovoga članka
Ostali podaci: kći pokojnog Tiskano: ne
Ante (Brke)

♩ = 120

Po-šla Go-spa sla - vnom gro - bu,
u - zdi - šu - ćí i pla - ču - ćí.

Pošla Gospa slavnom grobu Uzdišući i plačući,	Ajde putuj, moj putniče, Moj putniče, pravedniče,
Svetom križu primičući, Svetom križu: »Slavno drvece,	Bogu ćeš ti putovati, S anđelin ćeš vjekovati,
Pusti nami svete kite, Od Isusa Božjeg Sina!«	A z dobrin ćeš uživati Sine Božji, budi faljen,
Ovo Gospa govorila, Više mrtva, nego živa.	Sine Božji, budi faljen Po sve vijeke vjekov' Amen.

3. O Isuse, ljubav moja

Pjevač: Zapis:
Ime i prezime: Ruža Luburić Datum: 29. travnja 1993.
Starost: 73 godina Mjesto: Studenci, župa Studenci
Zvanje: domaćica Pokrajina: Hercegovina
Rodom iz: Studenci, župa Studenci Zapisao: autor ovoga članka
Ostali podaci: kći pokojnog Tiskano: ne
Ante (Brke)

♩ = 120

O I - su - se, lju - bav mo - ja,
te - be že - li du - ša mo - ja.

O Isuse, ljubav moja, Tebe želi duša moja.	A po treće Isusovo, O Isuse, meni prosti,
Duša želi, tijelo leti, A ja drčim i trepećem	O Isuse, meni prosti Što sagriješi od mladosti.
Da sakrijem dušu svoju. Po dva krila anđelova,	Sine Božji, budi faljen Po sve vijeke vjekon. Amen.

4. Sveti Pero crkvu gradi

Pjevač: Zapis:
Ime i prezime: Ruža Luburić Datum: 29. travnja 1993.
Starost: 73 godina Mjesto: Studenci, župa Studenci
Zvanje: domaćica Pokrajina: Hercegovina
Rodom iz: Studenci, župa Studenci Zapisao: autor ovoga članka
Ostali podaci: kći pokojnog Tiskano: ne
Ante (Brke)

♩ = 120

Sve - ti Pe - ro cr - kvu gra - di,
ni na ne - bu ni na ze - mlji.

Sveti Pero crkvu gradi, Ni na nebu ni na zemlji,	Sve su duše u raj došle, Samo dvi-tri ne mogoše.
U ograncin pod oblacin! Tu je Isus dolazio,	Gospa kleče Sinu reče: »Prosti, Sinko, rajska diko,
I misu je govorio, I Marija k misi došla.	Za majčino bijelo mliko.« »O Marijo, majko moja,
Jel' ti kakva misa bila? Lipa mi je misa bila.	Kako ću in oprostiti, Kad se vazda momlon konu?
Jel' ti kako puka bilo? Lipo mi je puka bilo.	Krvi mojom, mukom mojom, Ranom mojom svakojakom.«
Jes' li duše primirio? Jesam duše primirio,	O Isuse budi faljen Po sve vijeke vjekon. Amen.

5. O Isuse, željo moja

Pjevač:
Ime i prezime: Vinka Dugandžić
Starost: 71 godina
Zvanje: domaćica
Rodom iz: Zvirivici, župa Studenci
Ostali podaci: djevojačko
prezime Kapular

Zapis:
Datum: 29. rujna 2000.
Mjesto: Dugandžije, župa Studenci
Pokrajina: Hercegovina
Zapisao: autor ovoga članka
Tiskano: ne

♩ = 126

O I - su - se, že - ljo mo - ja,
Te - be že - li du - ša mo - ja.

O Isuse, željo moja,
Tebe želi duša moja.
Duša moja tijelo moje.
Duša leti tijelo trepti,
Pod dva krila anđelova,
I pod treće Isusovo.
Slavni Isus progovara:
»Koja bi se duša našla,
Duša našla od kršćana,
Pa bi moju mobu rekla,

Svaki danak po jedanput,
A u petak po pet puta,
U subotu po šes puta,
U nedjelju sedam puta,
Tri bi duše saranio,
I očevu i majčinu
I onoga ko bi reko, <
Sine Božji, budi faljen.
Sine Božji, budi faljen
Po sve vijekje vijekov'. Amen.

6. Pošetale tri Marije

Pjevač:
Ime i prezime: Mila Nikša
Starost: 65 godina
Zvanje: radnica
Rodom iz: Zvirivici, župa Studenci
Ostali podaci: neudata,
pjeva u župnom zboru

Zapis:
Datum: 29. rujna 2000.
Mjesto: Zvirivici, župa Studenci
Pokrajina: Hercegovina
Zapisao: autor ovoga članka
Tiskano: ne

♩ = 88

Po-še-ta - le tri Ma - ri - je,
sla-vnom go-rom ma - sli - no-vom.

Pošetale tri Marije
Slavnom gorom Maslinovom,
Ugledale bio kamen,
Na kamenu krilat anđel,

Od njega su se uplašile
I nazad se povratile.
Sine Božji, budi faljen
Po sve vijekje vijekov'. Amen.

Misa brevis

Misa brevis druga je po redu skladba u okviru projekta Canticum novum koji želi ponuditi skladbe za misni ordinarij ili ono što se naziva "misa" koje će biti po mjeri današnjeg liturgijskog promišljanja i slavlja, prilagođene zahtjevima crkvenih propisa o crkvenoj glazbi. Skladbe su stoga pisane u jednostavnom stilu i primjerene župnim zborovima, čime se želi omogućiti da u liturgiji sudjeluje čitava zajednica. Misa brevis za sole, mješoviti zbor i orgulje sadrži pjevane dijelove mise Gospodine, Smiluj se, Slavu, Svet i Jaganjče Božji.